

надає, одразу відмовляються від таких ідей. Посилює проблему і те, що більшість МСБ орієнтована на торгівлю (купив дешевше-продав дорожче), тому створювати інновацій і просувати їх на ринку для них – зайва трата часу і грошей.

Тож ця проблема і багато інших економічних моментів потребують вирішення на рівні держави. Для цього необхідно розробити дієву стратегію розвитку МСБ та науки, яка б передбачала просування та розвиток інновацій.

Часто науковці відмовляються від невеликих грантів через те, що частину коштів з проекту необхідно надати науковій установі, де виконуються дослідження, податки також не враховуються у разі виплати заробітної плати (до 36%); зрештою виконавцям лишається майже 0, а роботи вдвічі більше, ніж було. Необхідно вести роз'яснювальну роботу з представниками МСБ щодо можливостей, які отримають підприємства від використання коштів фондів.

Це безумовно має створити передумови для зміцнення конкурентних позицій у глобальному середовищі нашої країни, а також сприятиме поліпшенню середовища для ведення МСБ та реалізації наукових досліджень.

УДК: 336.71

Продан Мирослава Василівна,
аспірант кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», м.Київ
e-mail: littleproblem@yandex.ua

ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Анотація. Розкрито цілі, що встановлюються банком при фінансуванні інноваційних проектів малого та середнього бізнесу. Наголошено на ключових проблемах та економічних особливостях спрямування банківських ресурсів на кредитування інноваційних проектів малого та середнього бізнесу.

Банки покликані досліджувати потреби в інноваційних технологіях з метою вкладення фінансових ресурсів у ці інноваційні проекти. Особливої актуальності питання про роль банків у фінансуванні інноваційних проектів набуває в умовах світової глобалізації.

Банк активно взаємодіє із зовнішнім середовищем (зокрема, з ринковим) й має основним завданням збереження та підтримку балансу цієї взаємодії, в тому числі – при використанні своїх ресурсів.

У відносинах з елементами середовища банк залучений у три основні процеси:

- отримання ресурсів із зовнішнього середовища («вхід»);
- перетворення ресурсів у продукт («перетворення»);
- передача створеного продукту в зовнішнє середовище («вихід»).

Збереження балансу між цими процесами діяльності банку означає виживання її на ринку. Процес аналізу середовища в даному випадку є логічно первісним в ланцюжку елементів всієї інноваційної діяльності банку. Сучасна тенденція до різкого зміщення пріоритетів у сфері приведення до відповідності балансу входу-виходу двох останніх процесів передбачає, що в умовах ринкової економіки будь-який банк існує лише тому, що є сформований попит на його ресурси [1]. Звідси випливає, що в залежності від результатів аналізу середовища, а також місії банку, він виробляє конкретну стратегію розміщення ресурсів, дотримуючись її в ході своєї діяльності. На сучасному етапі особливий наголос при виробленні такої стратегії ставиться на фінансуванні інноваційних проектів малого та середнього бізнесу [2,3]. Таке розміщення банківських ресурсів розцінюється як неодмінний спосіб зміцнення конкурентних позицій банку і призводить до зростання економіки в цілому.

Цілі, що встановлюються банком при фінансуванні інноваційних проектів малого та середнього бізнесу, поділяються на короткострокові та довгострокові. Довгострокові зазвичай означають їх досягнення із завершенням певного етапу розвитку банку, визначеного стратегічними завданнями, тобто трьох-п'яти років. Короткострокові цілі варіюються в залежності від тактичних завдань банку, і термін їх досягнення може коливатися від одного-двох місяців до одного-двох років. Такий розподіл цілей не випадковий, оскільки практика інноваційної діяльності показує, що довгострокові цілі спочатку менш конкретизовані та деталізуються лише на останніх стадіях їх досягнення.

Через зростаючий динамізм фінансових ринків можна відзначити наступне: довгострокові цілі, на відміну від короткострокових, періодично підлягають коригуванню. Зумовлені в процесі здійснення інноваційної діяльності цілі стосуються всіх сфер функціонування банку, насамперед, ресурсної політики банку. Цілі встановлюються після осмислення результатів аналізу середовища та прийняття ряду стратегічних рішень.

Банки відрізняються ресурсними базами та інтелектуальним кадровим потенціалом. Якість аналізу навколишнього середовища і визначеність його результатів, що виражається у виявленні додаткових можливостей для подальшого закріплення і розширення позицій на ринку, у кожного банку індивідуальні.

Враховуючи те, що ресурси (а відповідно, і кредитні можливості) вітчизняних банків є незначними, їм варто скористатися міжнародною практикою та створити міжбанківські об'єднання з метою фінансування впровадження вітчизняними підприємствами інвестиційних проектів.

Наприклад, австралійський банк Partnership Pacific створено за участю Bank of America (США), Bank of New South Wells (Австралія) і Bank of Tokyo (Японія) з метою фінансування гірничорудної промисловості в Австралії та на островах Тихого океану. З метою обслуговування великих міжнародних проектів створено European-Brazilian Bank за участю Bank of America (США), Banco do Brazil (Бразилія), Deutsche Bank (Німеччина) і Daiichi Kangyo Bank (Японія) [4].

Саме недостатнім доступом підприємств малого та середнього бізнесу до банківських ресурсів зазвичай пояснюють слабкий розвиток приватного підприємництва в Україні. Дійсно, до 2008 р. позики для малого і середнього бізнесу, незважаючи на видиму велику кількість кредитних програм, не були серед пріоритетних банківських продуктів [5]. Основні ресурси банків були спрямовані в інші сфери - на завоювання великих корпоративних клієнтів, а також на видачу позик фізичним особам, які й приносили банкам основний дохід.

Однією з ключових проблем при фінансуванні малого бізнесу була і залишається його непрозорість. Непрозора структура самого бізнесу, фактична відсутність повноцінної фінансової і бухгалтерської звітності, а часом - і відверто примітивний рівень фінансової грамотності підприємців перетворюють аналіз ризиків спрямування банківських ресурсів на їх кредитування на малопродуктивне заняття. Нерідко навіть здоровий бізнес без правильної звітності та приведення до ладу бухгалтерії не може отримати банківський кредит.

Загалом, банківські кредити на розвиток іноваційних проектів малого і середнього бізнесу з привабливою процентною ставкою та лояльними вимогами до забезпечення – це унікальні технології найбільш ефективного задоволення потреб малого і середнього бізнесу.

Зарубіжний досвід розвитку малого підприємництва свідчить, що ринкова економіка починається там, де кількість підприємницьких структур досягає приблизно одного діючого підприємства малого бізнесу на 30-50 жителів даної території. На сьогодні на кожну тисячу населення в Україні припадають лише три діючі підприємства, в той час як у Польщі – 35 [6].

Економічні особливості спрямування банківських ресурсів на кредитування інноваційних проектів малого і середнього бізнесу перешкоджають розвитку цього ринку:

- висока частка і абсолютна величина операційних (непроцентних) видатків у процесі кредитування, що пов'язано з незначним розміром і терміном самого кредиту;
- неможливість забезпечити достатню рентабельність операцій за рахунок невеликих в абсолютній величині процентних доходів банку;

- складність рефінансування та управління кредитним портфелем, що включає велику кількість різноманітних маленьких кредитів;
- обмеженість пропозиції кредитів для малого та середнього бізнесу [7].

Все перераховане призводить до збереження відносно високих процентних ставок і неможливості отримання інвестиційних кредитів на термін більше 1 року, які дуже потрібні для фінансування інноваційних проектів малого та середнього бізнесу.

Інноваційна діяльність малого та середнього бізнесу повинна включати науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки, закупівлі передових техніки та технології, надання необхідних консультацій при їх впровадженні, стимулюванні регіональних програм, всебічної підтримки венчурних підприємств тощо. Відповідно, банки мають бути готові надавати ресурси саме для фінансування програм, що включають відповідні напрямки.

В Україні доцільно спрямовувати банківські ресурси на кредитування інновацій малого та середнього бізнесу в разі впровадження такими підприємствами нових техніки та технології, проведення ними наукових досліджень, розробки ефективного механізму передання частини виробничих площ, техніки збанкрутілих підприємств малим підприємствам тощо [8].

Основні показники, що характеризують стан інноваційної активності вітчизняних підприємств за 2010-2015 рр. містить таблиця 1.

Табл.1. Інноваційна активність малих підприємств протягом 2006-2010 рр. [9].

Показники	2010-2015 рр.	
	одиниць	у % до заг. к-сті
Загальна кількість обстежених підприємств	28151	100
У тому числі:		
- неінноваційно активні підприємства	23967	85,1
- підприємства з інноваційною активністю, з них:	4184	14,9
1) підприємства з технологічними інноваціями, з них:	2406	57,5
- з продуктовими інноваціями;	513	21,3
- з процесовими інноваціями;	728	30,3
- з продуктовими та процесовими інноваціями;	975	40,5
- з продовжуваною/перерваною інноваційною діяльністю	190	7,9
2) підприємства тільки з маркетинговими та/або організаційними інноваціями (нетехнологічна інновація)	1778	42,5

Банки природно зацікавлені у нормативно-процедурному удосконаленні фінансово-кредитного обслуговування малого і середнього бізнесу. Тут діє економічний інтерес. Адже банк – це також суб'єкт підприємницької діяльності і його бізнес залишається обмеженим, якщо він не в змозі забезпечити нормальних умов для фінансування проектів своїх потенційних клієнтів. Наразі пріоритетним завданням українських банків залишається сприяння розвитку малого та середнього бізнесу шляхом спрямування ресурсів на фінансування інноваційних проектів.

Література

1. Апостолук О.Ю. Пріоритети державної фінансової підтримки малого бізнесу в Україні / О. Ю. Апостолук// Ефективна економіка. – 2016. – №7. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5085>
2. Аржевітін С. Проблеми та перспективи розвитку кредитування малого бізнесу комерційними банками України – Аналітичний центр «Академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua>.
3. Варналій З.С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні / З.С. Варналій, Т. Г. Васильців, Д.С. Покришка // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2. – С.49-54.

4. Владимир О. Роль банківських установ у фінансуванні інноваційного розвитку економіки України [Електронний ресурс] / О. Владимир // Соціально-економічні проблеми і держава. – Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13vomreu.pdf>.

5. Карамишева Г.М. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в умовах посткризового стану економіки [Текст] / Г.М. Карамишева, А.Г. Новікова // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - №1. - С. 34-38

6. Офіційний сайт науково-публіцистичного журналу «Контракти» [Електронний ресурс].- Режим доступу: - www.kontrakty.com.ua.

7. Піхняк Т.А. Проблеми кредитування малих підприємств в Україні та напрями їх вирішення [Текст] // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.9. –С. 232-237.

8. Ткачук В. О. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг / В. О. Ткачук //Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І.Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – № 2. – С. 43-51

9. Державна служба статистики України. - <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 338:336. 75(475)

Проценко А.В.
студентка УІ курсу фінансово-економічного факультету,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

Шемет Т.С.
к.е.н., доцент,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМА КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВИХОДУ З КРИЗИ

Фінансування розвитку малого й середнього бізнесу нерозривно пов'язано із рівнем капіталізації кредитно-фінансових установ. Проблема капіталізації банків в Україні набула особливої гостроти й актуальності у посткризовий період та перебуває в епіцентрі уваги науковців і практиків у зв'язку із реформуванням банківської системи. Це зумовлює потребу визначення реалістичних шляхів забезпечення рівня капіталізації як окремих банків, так і банківської системи загалом.

Власний капітал комерційного банку становить основу його діяльності, слугує необхідною умовою підтримки довіри клієнтів до банку, його фінансової стійкості й здатності виконувати свої зобов'язання. В сучасних умовах в Україні існує проблема недостатнього рівня капіталізації банківської системи, що негативно впливає на її надійність та стійкість, гальмує розвиток фінансово-кредитного та виробничого секторів. Тому постає необхідність у пошуку способів подолання наявних проблем в умовах виходу з кризи.

Проведений аналіз даних, представлених НБУ [1], свідчить, що рівень капіталу в банківській системі України на сьогоднішній день є недостатнім для забезпечення стабільного функціонування і розвитку банків, а також належного покриття ризиків банківської діяльності. Темпи зростання власного капіталу істотно відстають від темпів збільшення активів. А саме станом на 01.01.2016 року обсяг активів знизився на 4,74%, у той час як обсяг власного капіталу зменшився на 30%. Фінансовий результат діяльності банків є